

Verslag Commissievergadering (gedeelte stichting Mijn roots)

Datum, plaats: 16 juli 2020, Den Haag

Aanwezig: Mr. T.H.J. Joustra, prof. dr. B.A. de Graaf, mr. P.A.M. Daalmans, drs. C.J. van der Schors, prof. dr. ir. G. Frerks, H. de Kievit, H. Kruithof

Gast: Dewi Deijle, als juridisch belangenbehartiger voor stichting Mijn Roots, die Indonesisch-geadopteerden ondersteunt in hun herkomstzoektochten. In 2017 heeft zij bovendien onderzoek gedaan naar de rol van de Nederlandse overheid in (illegale) Indonesische adoptieprocedures tot 1983. Haar bevindingen heeft zij gepubliceerd in een boek, en heeft zij namens stichting Mijn Roots de Nederlandse staat aansprakelijk heeft gesteld.

Onderwerp: Interlandelijke adoptie in het verleden

Enkele punten uit het verslag zoals ik voor de belangengroep uit Indonesië heb verwoord:

Verwachtingen van de Commissie

Geadopteerden uit Indonesië hebben vaak het gevoel hebben dat zij een misdaad aan het oplossen zijn. De verantwoordelijkheid voor deze misdaden wordt voorts niet bij de Nederlandse staat gezocht, maar bij adoptieouders of -bemiddelingsinstanties. “Dat bleek ook uit de brief als reactie op de aansprakelijkheidsstelling: *jullie moeten niet bij ons zijn*”. Het is mijns inziens wenselijk dat de Commissie nu eens objectief bekijkt welke rol de Nederlandse overheid hier eigenlijk in had, en waar men steken heeft laten vallen bij signalen van misstanden (zoals vervalsing van geboorteaktes). “*Waarheidsvinding*, daar gaat het ons om. (...) Geadopteerden hebben het recht om te weten wat er is gebeurd”. Wat dat betreft zou ik graag meer transparantie willen zien, met aandacht voor het transnationale karakter van adoptie. “Het stopt niet bij de grens”.

De rol van buitenlandse autoriteiten

Mijns inziens is de rol van buitenlandse autoriteiten in het geval van Indonesië reeds duidelijk: het land heeft niet voor niets in 1983 haar adoptiekanaal gesloten, na signalen van kinderhandel. Vanuit Nederland speelde de bemiddelingsorganisatie Kind en Toekomst hier een belangrijke rol. “Die stichting zegt: wij hadden geen regels, we hebben alles te goeder trouw gedaan”. Dat geeft aan dat de verantwoordelijkheid snel naar andere partijen verschoven wordt. Uiteindelijk blijven de geadopteerden en de biologische ouders met de gebakken peren zitten.

De directrice van het kindertehuis in Indonesië waar ik vandaan kom, is veroordeeld op verdenking van betrokkenheid bij kindervervoering. Mijn adoptiemoeder heeft zich daar achteraf heel schuldig over gevoeld. Zij had mij immers uit ideële overwegingen geadopteerd - om een haars inziens hulpeloos kind te helpen. “Maar als je dan hoort van een oud-BIA directeur dat medewerkers op het ministerie zeiden: “ als je maar lang genoeg niets doet, lost het probleem zichzelf op...”, dat is gewoon verschrikkelijk.

Voor vele adoptieouders is het onbegrijpelijk dat zij hier destijds niet over zijn voorgelicht, ondanks dat de signalen van adoptiemisstanden er al waren. “Je deed een aanvraag voor een beginseltoestemming, en daarna lieten ze je gewoon zwemmen”.

Adoptie als emotioneel trauma

Voor mij is het daarom van belang dat geadopteerden de mogelijkheid krijgen om zelf op zoek te gaan naar hun biologische ouders – bijvoorbeeld aan de hand van een DNA-databank. Een aantal Indonesisch-geadopteerden die dachten hun geboortefamilie teruggevonden te hebben, heeft pas na de *Zembla*-aflevering een DNA-test af laten nemen. Hieruit bleek geen match, ondanks dat betreffende geadopteerden elk jaar een bezoek aan deze familie brachten. Die groep geadopteerden is emotioneel zó geraakt. Dat is heel heftig.

De behoefte om te zoeken

Interesse in herkomst en de behoefte om te zoeken kan ook pas op latere leeftijd ontstaan. Dat kan op natuurlijk wijze ontstaan (nota bene wil iedereen in de kern weten waar hij of zij vandaan komt, of na een levensgebeurtenis, zoals zelf moeder of vader worden of overlijden van een (van de) adoptieouder, of andere gebeurtenissen).

Door media-aandacht voor misstanden in bijvoorbeeld Indonesië, ervaren steeds meer geadopteerden deze behoefte de onderste steen boven te krijgen. Zij vermoedden al langere tijd dat er iets niet aan de haak is, en besluiten na een tv-uitzending over hun kindertehuis alsnog op zoek te gaan. De aanvragen bij stichting Mijn Roots zijn inmiddels niet meer bij te benen.

Wel is het van belang te erkennen dat geadopteerden ook gewoon tevreden kunnen zijn met hun leven. Ik ben hier hartstikke gelukkig, en ik heb het ontzettend getroffen met mijn adoptieouders. Dat neemt echter niet weg dat zij uiteindelijk toch het gevoel heeft ‘illegaal’ in Nederland te zijn. Nota bene zijn het twee verschillende dingen: ‘het gevoel nu gelukkig te zijn’ en ‘de behoefte om te achterhalen of mijn biologische moeder mij daadwerkelijk heeft willen afstaan’.

Het gaat bovendien niet om de vraag of geadopteerden hun adoptie als ‘goed’ of ‘slecht’ hebben ervaren. Het feit dat grootschalige misleiding en manipulatie van geboortelouder en vervalsing van documenten heeft plaatsgevonden, heeft ertoe geleid dat vele kinderen onterecht in Nederland terecht zijn gekomen. Dat aspect zou volgens haar op de voorgrond moeten staan. De verhalen van moeders die Nederlanders smeekten om hun kind mee te nemen... die geloven wij niet.

Ook geadopteerden die niet willen zoeken hebben ingevolge het IVRK recht op kennis van afstamming. Als iemand daar geen gebruik van wil maken, prima, dat kan met het recht op bijstandsuitkering ook. Zij die zich hier wél op willen beroepen, zouden dat moeten kunnen doen. En die behoefte kan bij iemand dus ook in latere levensfasen ontstaan.

Aanbevelingen aan de Commissie

Wij zouden graag zien dat er voor geadopteerden die behoefte hebben om te zoeken een bedrag beschikbaar wordt gesteld om een dergelijke zoektocht te ondernemen, ter invulling van het recht op kennis van herkomst. Ik vind het eveneens terecht als bestaande stichtingen ondersteund worden bij al het werk dat zij momenteel reeds onbezoldigd doen.